

Квіта Г.М., к.е.н., доц., Шіковець К.О., к.е.н., доц.

Київський національний університет технологій та дизайну

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

***Анотація.** Одним з вирішальних умов подолання кризи української економіки є зростання інвестицій в різні галузі народного господарства. Інтенсифікація інвестиційної активності сприяє зростанню і подальшому розвитку економіки. Аналіз інвестиційної привабливості набуває значення важливої економічної категорії. Планування і підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства слід розглядати як самостійні завдання його діяльності з точки зору залучення зовнішніх інвестицій. В статті запропоновано інноваційний проєкт з виховання курчат-бройлерів, що дозволить підвищити інвестиційну привабливість підприємства. На підприємствах, що займаються вихованням бройлерів надзвичайно важливо дотримуватися раціональних, науково-обґрунтованих технологічних стандартів виховання і утримання бройлерів. Тільки за цієї умови забезпечується отримання високих виробничих показників птахівництва з мінімальними витратами матеріальних і трудових ресурсів.*

***Ключові слова:** інвестиційна привабливість підприємства; інноваційний проєкт.*

Kvita H.M., Shikovets K.O.

Kyiv National University of Technologies and Design

INNOVATIVE PROJECT TO INCREASE THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF ENTERPRISES

***Abstract.** One of the crucial conditions for overcoming the crisis of the Ukrainian economy is the growth of investment in various sectors of the economy. Intensification of investment activity contributes to the growth and further development of the economy. Analysis of investment attractiveness becomes an important economic category. Planning and increasing the level of investment attractiveness of the enterprise should be considered as independent tasks of its activities in terms of attracting foreign investment. The article proposes an innovative project for raising broiler chickens, which will increase the investment attractiveness of the enterprise. In enterprises engaged in broiler breeding, it is extremely important to adhere to rational, scientifically sound technological standards of broiler breeding and maintenance. Only under this condition is it possible to obtain high production rates of poultry farming with minimal costs of material and labor resources.*

***Keywords:** investment attractiveness of the enterprise; innovative project.*

Вступ. Важливим аспектом підвищення інвестиційної привабливості та залучення уваги інвесторів до підприємства є продуктова і ринкова диверсифікація. Це передбачає розробку нового типу продукту або вихід на нові ринки. Збільшення виробничо-економічної активності є важливим показником успішного підприємства, що має значні можливості і ресурси для розширення виробництва. З огляду на те, що підприємство показує стабільно позитивні фінансові результати, відрізняється високою фінансовою стійкістю і ліквідністю, можна сміливо планувати виробництво нового виду продукції за рахунок позикових коштів [1, с. 34; 2].

Виробництво та переробка м'яса є традиційно розвиненими в Україні. Сектор птахівництва, особливо промислового, перебуває на стадії підйому. Для України, її економіки і населення ефективний розвиток птахівництва має виняткове значення. Його унікальність полягає в тому, що він здатний розвиватися практично без фінансування з бюджету країни [3].

Останні роки збільшується поголів'я птиці. Так, у 2020 році приріст становить 10,56% порівняно з 2019 роком. Середній темп приросту галузі за останні 10 років становить 4,43%, середній абсолютний приріст поголів'я птиці складає 1104,12 тис. голів. Отже, галузь є перспективною та привабливою для інвестування.[4, с. 65].

Головна особливість вітчизняного курячого ринку – його чітка структурованість. Цей ринок контролюють вісім великих компаній. Частка інших виробників не перевищує 10%.

Найбільш стабільним і організованим каналом реалізації м'яса птиці є переробні підприємства, вони продають 71,3% продукції та тільки 22% через інші канали. Основними конкурентами торгових підприємств по реалізації продукції птахівництва є міські ринки.

Широкий попит на м'ясо птиці пояснюється тим, що воно найкраще по жировому і амінокислотному складом, найбільш відповідає вимогам до продуктів харчування та їх збалансованості.

Прогнози подальшого зростання споживання в цьому сегменті роблять виробництво свіжого м'яса бройлерів одним з найбільш привабливих напрямків розвитку бізнесу, по крайній мері, в найближчі три-п'ять років.

Активне зростання споживання м'яса птиці обумовлене такими факторами:

- біологічна безпека курячого м'яса;
- хімічна структура білого м'яса характеризується оптимальним поєднанням амінокислотного ряду з низьким вмістом холестерину;
- відносно невисокий рівень цін.

Найбільш ефективно виробництво забезпечують птахофабрики м'ясного напрямку, в яких міститься не менше 250–300 тисяч курчат-бройлерів.

Дослідження, щодо управління інвестиційною діяльністю підприємств та оцінки інвестиційної привабливості проводили багато вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, зокрема: О. Балацького, Г. Білецької, І. Бланка, І. Боярко, Е. Брігхема, О. Вовчак, В. Гейця, С. Гуткевич, О. Каюди, Е. Крилова, Т. Майорової, Г. Мунцеля, О. Лемішко, О. Носова, А. Пересади, О. Ромашко, В. Сопко, У. Шарпа, В. Шеремета, І. Христофорова та ін.

Але внаслідок динамічності умов господарювання ця проблематика набуває все більшого значення, виникає нагальна необхідність у подальшому дослідженні та виявленні факторів та резервів підвищення рівня інвестиційної привабливості.

Постановка завдання. Розробка інноваційного проекту з вирощування курчат-бройлерів. На підприємствах, що займаються вирощуванням бройлерів надзвичайно важливо дотримуватися раціональних, науково-обґрунтованих технологічних стандартів вирощування і утримання бройлерів. Тільки за цієї умови забезпечується отримання високих виробничих показників птахівництва з мінімальними витратами матеріальних і трудових ресурсів.

Результати досліджень. Розведення і вирощування курчат-бройлерів – важливе джерело збільшення виробництва м'яса в нашій країні і розширення його асортименту. Годування бройлерів в промислових умовах рентабельно. Основним резервом збільшення виробництва м'яса є виробництво м'яса бройлерів. Бройлер – це м'ясний гібрид курчат 49–60-денного віку незалежно від статі, який відрізняється інтенсивним зростанням, високою м'ясною скоростиглістю, гарними м'ясними якістьми.

Розвиток бройлерної індустрії пов'язано як з високими дієтичними та харчовими якістьми, так і з економічними перевагами в порівнянні з виробництвом інших видів домашньої птиці. Порода птиці бройлери відрізняються скоростиглістю, ефективним використанням кормів, відносно низькими витратами на корм на одиницю продукції, швидкою окупністю оборотних коштів і високою рентабельністю виробництва [3].

Основою виробництва м'яса бройлерів є великі птахофабрики-бройлери на 3–6 млн голів птиці на рік. Більшість з них працюють із замкнутим виробничим циклом, коли всі вікові групи птахів зосереджені на обмеженій території. В середньому за показниками спеціалізованих птахофабрик України жива маса бройлерів в 7-тижневому віці досягає 3338 г., збереження поголів'я - 93%, витрати кормів – 3,67% на 1 кг приросту.

Інноваційний проєкт – рекомендація по вирощуванні курчат-бройлерів породи РОСС 308, вони мають універсальні якостями і відповідають широкому колу вимог до кінцевого продукту. РОСС 308 – це сильний, швидко зростаючий бройлер з високою конверсією корму та високими м'ясними характеристиками. Цей гібрид створений для задоволення попиту споживачів, які шукають сталість продуктивних результатів, а також універсальність продукту, щоб задовольнити ринок широким асортиментом м'ясних продуктів. Економічна ефективність виробництва курячого м'яса залежить від високої продуктивності виробництва бройлерів РОСС 308.

Цільові індикатори демонструють продуктивність бройлерів цієї породи, досягнуту з застосуванням ефективних технологій в оптимальних умовах утримання поголів'я, а також з використанням схем годування.

Можливі ризикові ситуації при досягненні нормативних показників під час вирощування бройлерів:

- доступність кормового сировини може обмежувати рівень споживання поживних речовин;
- екстремальні кліматичні умови можуть знизити вихід продукції;
- економічні передумови можуть обмежувати вибір виробничої системи.
- оптимізація якості курчат за рахунок використання ефективних технологічних прийомів інкубації, умов зберігання і транспортування.
- створення умов для раннього вирощування, що забезпечують легкий доступ курчат до води і корму, починаючи з моменту посадки, а також використання автоматизованої системи годування і напування. Слід використовувати легкозасвоюваний стартовий корм з оптимальним балансом поживних речовин.
- утримування курчат в оптимальному температурному режимі, спостереження за їх поведінкою, уникаючи при цьому значного зниження відносної вологості (менше 50%). Потрібно встановити мінімальну систему вентиляції з дня посадки курчат.
- підтримання курчат-бройлерів в режимі температурного комфорту протягом всього періоду вирощування. Швидкозростаючі бройлери виділяють значну кількість метаболічного тепла, особливо в другій половині циклу. Підтримка температури навколишнього середовища нижче 21°C починаючи з 21-денного віку допоможе оптимізувати зростання бройлерів.
- підтримання режиму високої біобезпеки та гігієни для зниження ризику захворювань.

Витрати на реалізацію запропонованого проєкту розділяються на 3 категорії: капітальні (інвестиційні), постійні та змінні. До інвестиційних витрат зазвичай відносять витрати на купівлю споруд, земельних ділянок, устаткування, обладнання, витрати на капітальний ремонт приміщень, внутрішні (оздоблювальні) та зовнішні ремонтні роботи та інші. Ці витрати не входять в структуру собівартості продукції.

Визначимо постійні та змінні витрати на виробництво курей-бройлерів через калькуляцію собівартості (табл. 1).

Ціна реалізації 1 бройлера масою 3,4 кг з коефіцієнтом виходу (при середньоринковій ціні за 1 кг 65 грн) становить: $0,75 * 3,4 * 65 = 165,75$ грн. Плановий обсяг до забою на м'ясо становить 97920 шт. Дохід від реалізації = $165,75 * 97920 = 16230240$ грн. = 16230,24 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції = $11123221,49$ грн. = 11123,22 тис. грн.

Таблиця 1

Калькуляція собівартості виробів і розподілу постійних та змінних витрат

Статті витрат	Витрати на один виріб, грн			Витрати на річну програму виробництва, грн		
	Всього	Зокрема		Всього	Зокрема	
		постійні	змінні		постійні	змінні
Сировина і матеріали	16,67	0	16,67	1632000	0	1632000
Куповані напівфабрикати і комплектуючі вироби	79,26	0	79,26	7761384	0	7761384
Паливо і енергія на технологічні цілі, з них:	3,80	3,80	0	371923,20	371923,2	0
електроенергія	1,96	1,96	0	191923,2	191923,2	0
газ	1,84	1,84	0	180000	180000	0
Основна заробітна плата	7,35	7,35	0	720000	720000	0
Додаткова заробітна плата	0,74	0,74	0	72000	72000	0
Єдиний соціальний внесок (%)	1,78	1,78	0	174240	174240	0
Витрати на утримання і експлуатацію устаткування	3,04	3,04	0	297500	297500	0
Загальновиробничі витрати	112,63	16,70	95,93	11029047,2	1635663,2	9393384
Інші виробничі витрати	0,96	0,96	0	94174,29	0	94 174,29
Разом	113,59	17,67	95,93	11123221,49	1635663,2	9487558,29

До адміністративних витрат належать інші комунальні платежі – каналізація, вивіз сміття, дератизація, дезінфекція, дезінсекція – 10000 грн. До збутових витрат входять витрати на рекламу та маркетинг. Основні заходи маркетингу відображені у річному бюджеті маркетингу (табл. 2)

Таблиця 2

Річний бюджет маркетингу

№п / п	Статті витрат	Сума, грн
1	Реклама в засобах масової інформації	20000
2	Адресна реклама	3000
3	Участь у ярмарках, виставках та інших заходах	10000
4	Презентація заводу	6000
5	Організаційні витрати, пов'язані із залученням покупців	5000
6	Організація пропагандистських заходів (серія статей у газетах)	10000
7	Витрати на сувенірну й поліграфічну продукцію	7000
8	Створення та підтримка WEB сайту компанії	35000
9	Інші	2000
	Разом	98000

Загальні витрати на збут становлять 98 тис. грн. Складемо звіт про прибутки та збитки на основі складеного плану виробництва та калькуляції собівартості (табл. 3).

Таблиця 3

Звіт про прибутки та збитки

№ п/п	Статті	Сума, тис. грн
1	Дохід від реалізації продукції	16230,24
2	Податок на додану вартість (20%)	3246,05
3	Чистий дохід (3 = 1 – 2)	12984,19
4	Собівартість реалізованої продукції	11123,22
5	Валовий прибуток (5 = 3 – 4)	1860,97
6	Адміністративні витрати	10,00
7	Інші операційні доходи	0,00
8	Збутові витрати	98,00
9	Інші операційні витрати	0,00
10	Прибуток від операційної діяльності (10=5-6+7-8-9)	1752,97
11	Витрати від участі в капіталі	0,00
12	Доходи від участі в капіталі	0,00
13	Інші фінансові доходи	0,00
14	Інші доходи	0,00
15	Прибуток від звичайної діяльності	1752,97
16	Податок на прибуток (18%)	315,53
17	Чистий прибуток (17=15-16)	1437,44

Отже, в перший рік реалізації проекту, чистий прибуток становитиме 1437,44 тис. грн. Рентабельність реалізації проекту становить $1437,44/12984,19 * 100 = 11,07\%$, що робить його значно прибутковим, ніж поточна діяльність підприємства (3,43% в 2018 році). Якщо відняти від цієї суми виплати по кредиту (573,83 тис. грн.), отримаємо 863,61 тис. грн. прибутку, проте ці кошти відносяться до капітальних затрат, тому вони не входять до собівартості продукції і не дисконтуються в майбутніх періодах.

Точка беззбитковості розраховується як співвідношення величини постійних витрат до різниці ціни продукції і величини змінних витрат на одиницю продукції [5].

$$T_{\text{беззбит}} = FC / (P - VC)$$

де $T_{\text{беззбит}}$ – точка беззбитковості в шт.;

FC – постійні витрати;

P – ціна продукції;

VC – змінні витрати на одиницю продукції.

Постійні витрати підприємства на рік становлять 1635663,2 грн. Сума змінних витрат на одного бройлера складає 96,89 грн. Реалізаційна ціна одного бройлерів становить 165,75 грн. Точка беззбитковості:

$$T_{\text{беззбит}} = 1635663,2 / (165,75 - 96,89) = 23754 \text{ голів.}$$

Отже, беззбиткове вирощування курчат-бройлерів буде досягаться при утриманні 23754 голів птиці. В табл. 4 наведемо вхідні дані, які потрібно для того, щоб побудувати графік беззбитковості вирощування курчат бройлерів.

Складемо таблицю грошових потоків для визначення чистих грошових потоків через дисконтування. Завдяки цьому ми зможемо знайти термін окупності проекту та індекс прибутковості. Зведемо дані у табл. 5.

Таблиця 4

Вхідні дані для побудови графіка беззбитковості інвестиційного проекту

Q	Виручка від реалізації	Постійні витрати	Змінні витрати	Загальні витрати	Прибуток
0	0	1636	0	1636	-1636
5000	828,75	1636	484	2120	-1291
10000	1657,5	1636	969	2605	-947
20000	3315	1636	1938	3573	-258
30000	4972,5	1636	2907	4542	430
40000	6630	1636	3876	5511	1119
50000	8287,5	1636	4845	6480	1807
60000	9945	1636	5813	7449	2496
70000	11602,5	1636	6782	8418	3184
80000	13260	1636	7751	9387	3873
90000	14917,5	1636	8720	10356	4562
100000	16575	1636	9689	11325	5250

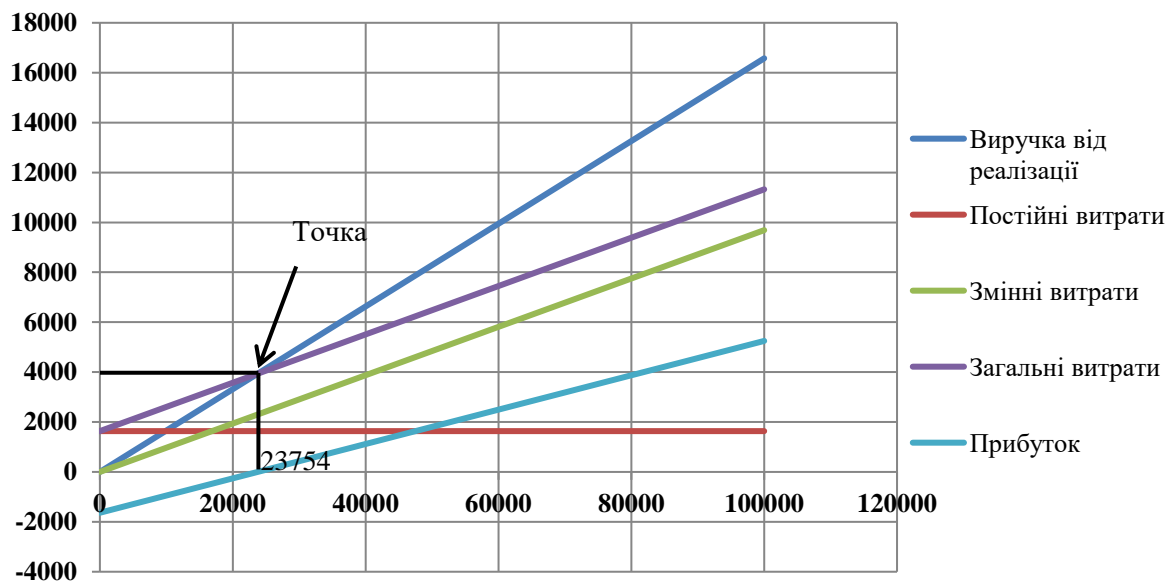

Рис. 1. Графічне відображення точки беззбитковості вирощування курчат бройлерів

Візьмемо за умову, що грошові надходження та поточні витрати на виробництво продукції будуть зростати на 10% кожного наступного року.

На перший прогнозний рік чистий дохід становить 12984,19 тис. грн. Сума інвестицій становить 2475,25 тис. грн. Ставка дисконту рівна сумі річного темпу інфляції та вартості позикового капіталу (5,9% – згідно з прогнозом Кабінету Міністрів України даними Державного комітету статистики України) – 10,9%. Сума амортизації становить 297,5 тис. грн (табл. 5).

Також сформуємо оптимістичний та песимістичний прогнози грошових надходжень та витрат (+/- 20% від основної суми).

Таблиця 5

Дисконтовані грошові потоки

Показники (параметри)	Роки				
	2021	2022	2023	2024	2025
Початкові інвестиції (грн)	2475,25				
Грошові надходження від реалізації продукції за відповідних станів економіки, грн:	12984,2	14282,6	15710,9	17282,0	19010,2
• оптимістичний (ймовірність 10%)	15581,0	17139,1	18853,0	20738,4	22812,2
• реальний (ймовірність 70%)	12984,2	14282,6	15710,9	17282,0	19010,2
• песимістичний (ймовірність 20%)	10387,4	11426,1	12568,7	13825,6	15208,1
Очікувані грошові надходження від реалізації продукції	12724,5	13997,0	15396,7	16936,3	18630,0
Поточні витрати на виробництво продукції за відповідних станів економіки, грн:	11231,2	12354,3	13589,8	14948,8	16443,6
• оптимістичний (ймовірність 10%)	8985,0	9883,5	10871,8	11959,0	13154,9
• реальний (ймовірність 70%)	11231,2	12354,3	13589,8	14948,8	16443,6
• песимістичний (ймовірність 20%)	13477,5	14825,2	16307,7	17938,5	19732,4
Очікувані поточні витрати на виробництво продукції	11455,8	12601,4	13861,6	15247,7	16772,5
Очікуваний прибуток до оподаткування, грн	1268,7	1395,5	1535,1	1688,6	1857,4
Очікуваний чистий прибуток, грн	1040,3	1144,3	1258,8	1384,6	1523,1
Амортизаційні відрахування	297,5	297,5	297,5	297,5	297,5
Відсотки за кредит	573,8	549,5	525,1	500,7	0
Очікуваний чистий грошовий потік, грн	764,0	892,4	1031,2	1181,4	1820,6
Дисконтований чистий грошовий потік	688,9	725,6	756,0	781,1	1085,3
Кумулятивний дисконтований грошовий потік	688,9	1414,5	2170,5	2951,6	4036,9

Проведемо розрахунок показників інвестиційної ефективності проекту: 1) чиста приведена вартість (NPV); 2) індекс прибутковості; 3) термін окупності [6].

Розрахунок даних показників проводимо за 4 роки, оскільки саме на такий термін розраховано кредит.

$$NPV = 764,0 (1 + 0,109)^1 + 892,4 (1 + 0,109)^2 + 1031,2(1 + 0,109)^3 + 1181,4(1+0,109)^4 - 2475,25 = 476,32 \text{ тис. грн.}$$

NPV більше нуля і рівний 476,32 тис. грн., отже, проект доцільно реалізовувати. Індекс прибутковості:

$$PI = 2951,6/2475,25 = 1,192.$$

Значення $PI > 1$, тому дане вкладення капіталу є ефективним. Розрахунок періоду окупності наведений в табл. 6.

Таблиця 6

Дані для розрахунку періоду окупності

Період	Дисконтований грошовий потік (ГП), тис. грн	Кумулятивний Дисконтований ГП, тис. грн	Баланс ГП на початок року	Баланс ГП на кінець року
2021	688,9	688,9	-2475,25	-1 786,36
2022	725,6	1414,5	-1786,36	-1 060,78
2023	756,0	2170,5	-1060,78	-304,74
2024	781,1	2951,6	-304,74	476,32
2025	1085,3	4036,9	476,32	1 561,64

Проект окупається в 2024 році. Місяць окупності проекту: $M_{ок} = 12 * (2475,25 - (688,9 + 725,6 + 756,0)) / 781,1 = 4,7 = 4$ місяці і 21 день. Період окупності: ПО = 3 роки 4 місяці 21 день. Отже, 21 квітня 2024 року даний проект окупиться.

Графічна динаміка грошових потоків за проектом відображається у вигляді фінансового профілю проекту (рис. 2). Фінансовий профіль проекту будується за значенням кумулятивного грошового потоку, значенням інтегрального економічного ефекту (NPV), терміном реалізації проекту (t), періодом окупності (ПО) [7, с. 8].

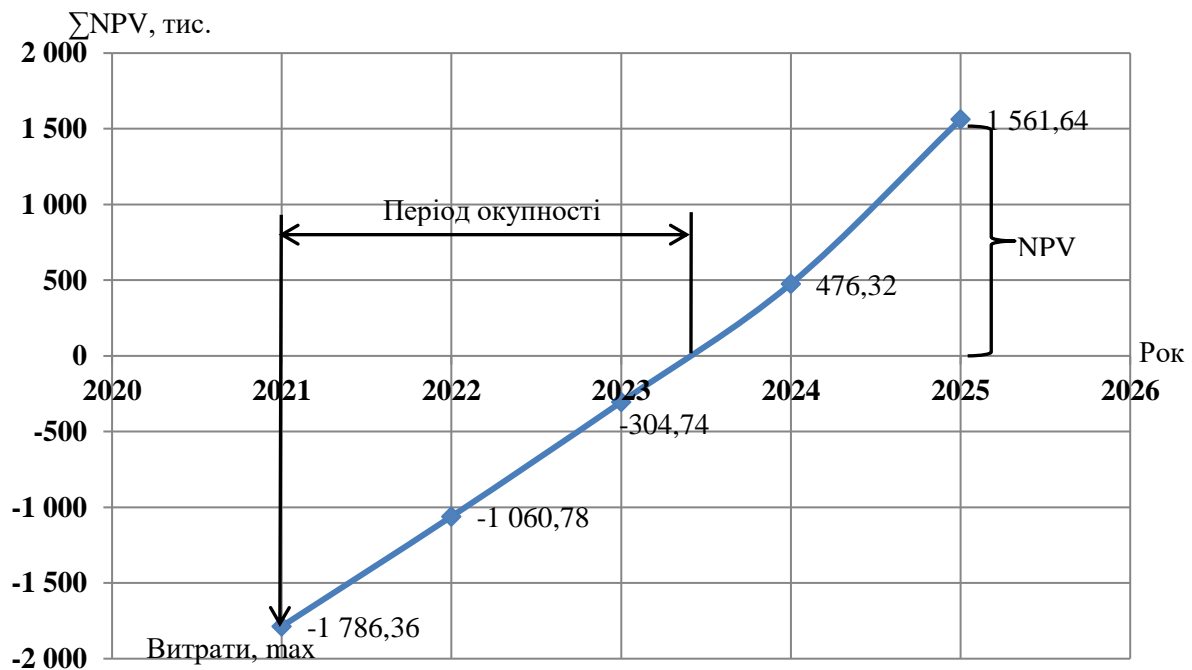

Рис. 2. Фінансовий профіль проекту

Графік фінансового профілю інвестиційного проекту відображає розвернуту характеристику проекту: $NPV > 0$ і рівний 476,32 тис. грн. Період окупності рівний 3 роки і 7 місяців і більший, ніж термін реалізації проекту. Індекс прибутковості складає 1,192, що більше одиниці.

Проведені розрахунки, надають можливість зробити висновок, що інвестиційний проект створення ферми по вирощуванню курей-бройлерів є вигідним і його варто реалізувати.

Проведемо ідентифікацію ризиків, які можуть виникнути в процесі реалізації проекту, їх можливі наслідки, а також потенційні дії з реагування (табл. 7).

Таблиця 7

Ідентифікація ризиків реалізації проєкту

№	Ризик	Можливі наслідки	Потенційні дії з реагування
1	Зрив угоди з продавцем приміщення	Відстрочення запуску проєкту та відкриття ферми	Пошук альтернативних продавців
2	Продовження карантину	Проблеми з веденням підготовчих робіт та безпосереднього запуску виробництва	Диверсифікація вже наявного виробництва
3	Довгострокові наслідки кризи	Можливе довгострокове зниження попиту на продукцію	Розробка додаткових заходів щодо розширення ринків збуту
4	Зростання числа конкурентів	Збільшення числа нових виробників призводить до посилення конкуренції, як наслідок, зниження числа клієнтів	Зниження цін на продукцію (бройлери), надання додаткових послуг оптовим покупцям
5	Недостатня кваліфікація співробітників	Неякісне виконання робіт, внаслідок чого організація понесе додаткові витрати, неефективне використання ресурсів	Пошук кваліфікованих робітників, проведення різних тестувань при наборі працівників
6	Нестача власних коштів	Недостатня сума власних коштів спричинить зупинку проєктних робіт, відстрочення терміну відкриття заводу	Залучення кредитів
7	Відсутність або мала кількість покупців	Можливі збитки із-за відсутності прибутку	Проведення акцій, знижок

Для запобігання ризиків слід вжити таких заходів:

1. Юридичний супровід підписання угод і договорів
2. Страхування майна та відповідальності працівників фірми.
3. Проведення ефективної маркетингової кампанії.

З метою запобігання виникнення всіх ризиків необхідно створити власний страховий резерв за рахунок відкладень на прибуток, тоді у момент настання ризику буде можливість якомога швидше його ліквідувати. [8].

Висновки. Отже, реалізація інвестиційних проєктів виступає вагомим напрямом діяльності та розвитку підприємств, що займаються вирощуванням бройлерів. Водночас з підвищенням рівня інвестиційної привабливості пріоритетними напрямками розвитку цих підприємств є раціональне використання ресурсів, їх ефективного управління, підвищення якості виробництва продукції.

Запропонований інноваційний проєкт, надає можливість провести економіко-математичну оцінку інвестиційного проєкту, врахувати: фінансовий стан; технічний рівень виробництва; наявність на підприємстві як власних фінансових ресурсів, так і можливості залучення позикових коштів у виді кредитів і займів; фінансових умов інвестування на ринку капіталу; комерційної і бюджетної ефективності інвестиційних проєктів, які передбачається реалізовувати та умов страхування і одержання відповідних

гарантій від некомерційних ризиків та сприяє їх успішної реалізації на сучасному підприємстві, що займається вирощуванням бройлерів.

Список використаної літератури

1. Балацький О. Ф. Управління інвестиціями: навч. посіб. / О. Ф. Балацький, О. М. Теліженко, М. О. Соколов. – Суми: Університетська книга, 2004. – 231 с.
2. Білецька Г. М. Інвестиційний клімат: проблеми сучасності та шляхи покращення / Г. М. Білецька, Н. Л. Ковтунович // Економіка, фінанси, право. – 2007. – № 11. – С. 17–20.
3. Христофорова І. В. Розвиток підприємств харчової промисловості в Україні / І. В. Христофорова // Економіка і управління. – 2005. – № 2. – С. 32–36.
4. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України; за ред. С. Н. Ігнатова. – К.: консультант, 2009. – 551 с.
5. Боярко І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / І. М. Боярко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7 (85). – С. 90–99.
6. Гуткевич С. А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики: монография / С. А. Гуткевич. – К.: Изд-во Европ. ун-ту, 2003. – 251 с.
7. Краснокутська Н. С. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємств роздрібної торгівлі: автореф. дис. к.е.н. / Н. С. Краснокутська; Харківська держ. академія технології та організації харчування. – Харків, 2001. – 18 с.
8. Лемішко О. О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на економіку України / О. О. Лемішко // Фінанси України. – 2007. – № 7. – С. 46–61.